

СЛУЖБА БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТ ДЕРЖАВНОЇ СИСТЕМИ ЗАХИСТУ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ**THE SECURITY SERVICE OF UKRAINE AS A SUBJECT OF THE STATE SYSTEM FOR THE PROTECTION OF CRITICAL INFRASTRUCTURE**

Мета статті полягає у комплексному дослідженні ролі та місця Служби безпеки України в державній системі захисту критичної інфраструктури шляхом аналізу норм загального і спеціального законодавства, наукових підходів вітчизняних учених, а також узагальнення практики діяльності уповноважених суб'єктів у цій сфері. Досягнення поставленої мети передбачає з'ясування змісту та особливостей повноважень Служби безпеки України, визначення основних напрямів її участі у забезпеченні захисту об'єктів критичної інфраструктури, а також обґрунтування її значення як ключового елемента державної системи протидії сучасним безпековим загрозам. У статті досліджено місце та роль Служби безпеки України у державній системі захисту критичної інфраструктури в контексті сучасних безпекових викликів. Обґрунтовано, що Служба безпеки України виступає одним із ключових суб'єктів зазначеної системи, діяльність якого спрямована на своєчасне виявлення, оцінювання та нейтралізацію загроз функціонуванню об'єктів критичної інфраструктури держави. Доведено, що реалізація повноважень Служби безпеки України у цій сфері ґрунтується на поєднанні розвідувально-аналітичної, контррозвідувальної та оперативної-розшукової діяльності, що забезпечує комплексний підхід до захисту критично важливих об'єктів. Особливу увагу приділено аналітичному потенціалу Служби безпеки України, який дозволяє здійснювати системний моніторинг зовнішніх і внутрішніх загроз, прогнозувати ризики та формувати інформаційне підґрунтя для прийняття управлінських рішень у сфері безпеки критичної інфраструктури. Особливо акцентовано на ролі Служби безпеки України у протидії розвідувально-підривної діяльності, диверсіям і терористичним проявам, спрямованим проти об'єктів критичної інфраструктури, а також у забезпеченні їх кібербезпеки в умовах зростання кіберзагроз, включаючи кібершпигунство та кібератаки. Наголошено, що важливою складовою діяльності Служби безпеки України є координація та інформаційна взаємодія між суб'єктами державної системи захисту критичної інфраструктури, що сприяє підвищенню її цілісності та стійкості. Зроблено висновок, що ефективність функціонування державної системи захисту критичної інфраструктури значною мірою залежить від належного нормативно-правового забезпечення та подальшого розвитку повноважень Служби безпеки України з урахуванням трансформації безпекового середовища й характеру сучасних загроз.

Ключові слова: *державна система, захист, заходи протидії, контррозвідувальна діяльність, критична інфраструктура, Служба безпеки України, суб'єкт.*

The purpose of the article is to comprehensively study the role and place of the Security Service of Ukraine in the state system of critical infrastructure protection by analyzing the norms of general and special legislation, scientific approaches of domestic scientists, as well as generalizing the practice of authorized entities in this area. Achieving this goal involves clarifying the content and features of the powers of the Security Service of Ukraine, determining the main areas of its participation in ensuring the protection of

critical infrastructure facilities, and substantiating its importance as a key element of the state system of countering modern security threats. The article examines the place and role of the Security Service of Ukraine within the state system for the protection of critical infrastructure in the context of contemporary security challenges. It is substantiated that the Security Service of Ukraine acts as one of the key subjects of this system, whose activities are aimed at the timely identification, assessment, and neutralization of threats to the functioning of critical infrastructure facilities of the state. It is demonstrated that the exercise of the powers of the Security Service of Ukraine in this field is based on a combination of intelligence-analytical, counterintelligence, and operational-search activities, which ensures a comprehensive approach to the protection of critically important facilities. Particular attention is paid to the analytical potential of the Security Service of Ukraine, which enables systematic monitoring of external and internal threats, risk forecasting, and the formation of an information basis for managerial decision-making in the sphere of critical infrastructure security. Special emphasis is placed on the role of the Security Service of Ukraine in countering intelligence and subversive activities, sabotage, and terrorist manifestations directed against critical infrastructure facilities, as well as in ensuring their cybersecurity in the context of the growing number and complexity of cyber threats, including cyber espionage and cyberattacks. It is emphasized that an important component of the activities of the Security Service of Ukraine is the coordination and information interaction among the subjects of the state system for the protection of critical infrastructure, which contributes to enhancing its integrity and resilience. It is concluded that the effectiveness of the functioning of the state system for the protection of critical infrastructure largely depends on appropriate regulatory and legal support and the further development of the powers of the Security Service of Ukraine, taking into account the transformation of the security environment and the nature of contemporary threats.

Key words: *state system, protection, counteraction measures, counterintelligence activities, critical infrastructure, Security Service of Ukraine, subject.*

Актуальність теми. Питання забезпечення національної безпеки Української держави наразі постають надзвичайно гостро. Динаміка та тенденції розвитку подій на міжнародній арені свідчать про зростання загроз для національної безпеки більшості країн світу, що пов'язано з багатьма чинниками, а саме: бажанням нових геополітичних центрів збільшити свій вплив на формування та реалізацію світової політики; загостренням конкурентної боротьби на ринках сировинних ресурсів та збуту готової продукції; різноплановими складовими політичного характеру; загрозами поширення ядерної зброї та можливостями отримання доступу до технологій її виготовлення державами з авторитарними режимами; значною мірою нівелювання демократичних цінностей при виробленні концепцій внутрішньої та зовнішньої політики правлячими верхівками значної кількості держав при реалізації стратегій внутрішньополітичної боротьби; нівелюванні авторитету та впливу міжнародних безпекових структур, які до недавнього часу виступали гарантами підтримання світового порядку, сформованого після завершення Другої світової війни.

На цьому фоні як окремі країни, так і об'єднання держав намагаються запровадити ефективні заходи запобігання, протидії та нейтралізації існуючих загроз. Саме така діяльність стала підґрунтям для впровадження низки нових термінів, понять, категорій та інструментів у сфері державної безпеки. Наразі значна кількість країн вже широко застосовує концепцію, побудовану на понятті «критична інфраструктура». Саме остання надає можливість комплексно підійти до вирішення питань забезпечення національної безпеки. Важливу роль у забезпеченні ефективного, стабільного функціонування об'єктів критичної інфраструктури належить відповідним державним інституціям, які мають визначені на законодавчому рівні повноваження в зазначеній сфері. З урахуванням динаміки ризиків, появи нових та трансформації раніше існуючих загроз для об'єктів критичної інфраструктури, існує нагальна потреба постійного перегляду уже існуючих та прийняття нових законодавчих актів, які слугували б ефективним інструментом для суб'єктів державної системи захисту критичної інфраструктури при вирішенні завдань щодо її захисту.

Одним з основних суб'єктів забезпечення національної безпеки та державної системи захисту критичної інфраструктури є Служба безпеки України, якій у відповідності до діючого законодавства надано владні повноваження та механізми їх реалізації при виконанні завдань щодо захисту критичної інфраструктури як складової забезпечення тієї ж національної безпеки.

З урахуванням зазначеного, визначення ролі і місця Служби безпеки України у структурі загальнонаціональної системи захисту критичної інфраструктури є актуальним і своєчасним.

Аналіз наукових досліджень і публікацій. У загальному контексті проблематика безпеки критичної інфраструктури була предметом наукових досліджень таких науковців, як Д.С. Бірюков [1], Д.Г. Бобро [2, 16], В.П. Горбулін [3], О.П. Єрменчук [4], Д.С. Мельник [5], О.О. Резнікова [6], О.М. Суходоля [7, 16], С.С. Теленик [8, 9, 10] та інших.

Питання щодо місця та правового статусу Служби безпеки України у державній системі захисту критичної інфраструктури держави знаходили відображення у наукових працях Ю.А. Іванова [11, 12, 13], О.Є. Каглинського [14], М.М. Карпенка [15], С.І. Кондратов [1, 7, 16], Є.О. Меленті [17], І.І. Осипчука [19], В.С. Степановського [19], С.С. Теленика [20] та інших.

Однак, враховуючи складні політичні, економічні, соціальні умови та постійні загрози національній безпеці України, питання системного захисту критичної інфраструктури залишаються досі надзвичайно актуальними та своєчасними і потребують подальшого наукового дослідження, у тому числі і щодо правової основи діяльності, розподілу повноважень та взаємодії між окремими суб'єктами державної системи захисту критичної інфраструктури держави, одним із яких є Служба безпеки України.

Мета статті полягає у комплексному дослідженні ролі та місця Служби безпеки України в державній системі захисту критичної інфраструктури шляхом аналізу норм загального і спеціального законодавства, наукових підходів вітчизняних учених, а також узагальнення практики діяльності уповноважених суб'єктів у цій сфері. Досягнення поставленої мети передбачає з'ясування змісту та особливостей повноважень Служби безпеки України, визначення основних напрямів її участі у забезпеченні захисту об'єктів критичної інфраструктури, а також обґрунтування її значення як ключового елемента державної системи протидії сучасним безпековим загрозам.

Виклад основного матеріалу. Закон України «Про національну безпеку України» закріплює правову основу та принципи державної політики у сферах національної безпеки і оборони та визначає роль і місце у цих сферах Служби безпеки України.

Відповідно до статті 19 даного Закону Служба безпеки України є державним органом спеціального призначення з правоохоронними функціями, що забезпечує державну безпеку, з спеціальним дотриманням при цьому прав і свобод людини і громадянина, а наступними напрямами: 1) протидія розвідувально-підривній діяльності проти України; 2) боротьба з тероризмом; 3) контррозвідувальний захист державного суверенітету, конституційного ладу і територіальної цілісності, оборонного і науково-технічного потенціалу, кібербезпеки, інформаційної безпеки держави, об'єктів критичної інфраструктури; 4) охорону державної таємниці [21].

На Службу безпеки України покладається у межах визначеної законодавством компетенції захист державного суверенітету, конституційного ладу, територіальної цілісності, науково-технічного і оборонного потенціалу України, законних інтересів держави та прав громадян від розвідувально-підривної діяльності іноземних спеціальних служб, посягань з боку окремих організацій, груп та осіб, а також забезпечення охорони державної таємниці. До завдань Служби безпеки України також входить попередження, виявлення, припинення та розкриття кримінальних правопорушень проти миру і безпеки людства, тероризму та інших протиправних дій, які безпосередньо створюють загрозу життєво важливим інтересам України [22].

Згідно із Законом України «Про критичну інфраструктуру» захист критичної інфраструктури є складовою частиною забезпечення національної безпеки України (пункт 1 статті 4), а Службу безпеки України визначено як суб'єкт національної системи захисту критичної інфраструктури (пункт 11 статті 14). Діяльність Служби безпеки України у сфері захисту критичної інфраструктури здійснюється в рамках, визначених цим Законом та у порядку, встановленому законами України, що регламентують правові засади організації та діяльності вітчизняної спецслужби. Також зазначається, що Служба безпеки України у межах компетенції здійснює планування відповідних заходів із захисту критичної інфраструктури [23].

Досліджуючи питання щодо місця і ролі Служби безпеки України в державній системі суб'єктів захисту критичної інфраструктури, Теленик С.С. зауважує, що дане питання не було предметом окремого правового дослідження, принаймні у наявних у відкритому доступі публікаціях. Водночас обґрунтовується думка, що СБ України виступає одним із ключових суб'єктів державної системи захисту критичної інфраструктури.

До основних функцій зазначеного державного органу у сфері захисту критичної інфраструктури вказаний вище науковець відносить планування та реалізацію заходів державної

політики у сфері захисту критичної інфраструктури, стратегічне планування застосування сил Служби безпеки України, а також визначених сил і засобів інших суб'єктів системи її захисту. Окреме місце серед таких функцій посідає проведення експертної оцінки загроз і ризиків критичній інфраструктурі, визначення комплексу превентивних заходів щодо запобігання їх реалізації та організації реагування на відповідні загрози. Важливою складовою діяльності також визначено забезпечення взаємодії, координації та контролю за виконанням завдань у сфері захисту критичної інфраструктури силами сектору безпеки і оборони в межах, установлених законами України, актами Президента України та іншими нормативно-правовими актами. У працях зазначеного науковця також сформульовано пропозиції щодо вдосконалення законодавства у сфері захисту критичної інфраструктури, зокрема в частині уточнення та розширення повноважень Служби безпеки України. [10, с. 26].

На думку Осипчука І.І., на сьогодні пріоритетом у захисті критичної інфраструктури повинна стати діяльність на випередження, запобігання появі небезпечових складових, котрі можуть завдати шкоди важливим об'єктам інфраструктури. Така концепція діяльності має на меті підвищення швидкості реагування на реальні та потенційні загрози в умовах динамічної зміни оперативної ситуації шляхом фокусування уваги відповідних державних органів на запобіганні й профілактиці можливих ризиків.

Осипчуком І.І. запропоновано визначення адміністративно-правового статусу СБ України як провідного суб'єкта забезпечення безпекостійкості критичної інфраструктури, що полягає в спеціальній юридичній конструкції, яка надає можливість у взаємозв'язку базових елементів останньої (мета, функції, компетенція та лінійно-функціональна структура) забезпечити виконання покладених на СБ України завдань щодо забезпечення національної безпеки, складовою якої є критична інфраструктура, за допомогою певного право обмежувального інструментарію [18, с. 8].

У своїх наукових працях Осипчук І. І. виокремлює основні напрями забезпечення захисту критичної інфраструктури Службою безпеки України, серед яких називає охорону державної таємниці, протидію кіберзагрозам і забезпечення кібербезпеки, запобігання терористичній діяльності, протидію розвідувально-підривної діяльності проти України, попередження, виявлення та припинення кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки, миру і безпеки людства, забезпечення безпекостійкості критичної інфраструктури, а також виявлення та нейтралізацію ризиків і загроз національній безпеці.

Крім того, Осипчук І. І. звертає увагу на те, що загальні тенденції реформування Служби безпеки України мають бути спрямовані на поступову відмову від наділення її функціями боротьби з організованою злочинністю, корупцією та економічними злочинами, а також на поетапне усунення Служби безпеки України від здійснення досудового розслідування. Обґрунтовуючи запропоновані підходи, автор виходить із необхідності запобігання дублюванню повноважень між різними державними органами, водночас наголошуючи на суттєвому впливі політичних процесів і чинника політичної волі на формування загальних напрямів реформування Служби безпеки України, що, на його думку, зумовлює потребу більш ґрунтовного та всебічного обґрунтування відповідних рішень. [18, с. 15].

Серед особливостей адміністративно-правового регулювання забезпечення критичної інфраструктури Осипчук І. І. звертає увагу на те, що національне законодавство, яким регламентується забезпечення безпекостійкості об'єктів критичної інфраструктури, перебуває на етапі становлення. Уведення терміна «критична інфраструктура» до національної нормативно-правової бази відбувалося значною мірою під впливом нормотворчої діяльності Європейського Союзу, що зумовило запозичення відповідних концептуальних підходів.

Автор також наголошує на існуванні значної кількості нормативно-правових актів, якими визначаються засади діяльності суб'єктів забезпечення захисту критичної інфраструктури, що свідчить про багаторівневий і водночас недостатньо систематизований характер правового регулювання у цій сфері. Чинна нормативно-правова база, яка закріплює засади діяльності Служби безпеки України, розглядається ним як організаційне підґрунтя участі Служби у системі суб'єктів забезпечення критичної інфраструктури, проте водночас як сукупність нормативних положень, що потребують подальшого наукового аналізу та вдосконалення.

Окремо підкреслюється, що в Україні відбувся перехід від підходу в нормативно-правовому регулюванні, орієнтованого на окремі типи загроз, до секторального підходу, який застосовується у більшості держав світу та більшою мірою відповідає сутності забезпечення безпекостійкості критичної інфраструктури. Водночас розвиток національного законодавства у цій сфері мав еволюційний характер, поступово трансформуючись від фрагментарного регулювання до

формування більш цілісної системи безпеки і стійкості критичної інфраструктури, про що свідчить наявність окремих законів, спрямованих на протидію конкретним видам загроз.

Разом із тим автор констатує, що критична інфраструктура як самостійний напрям національної безпеки досі не має чіткого, системоутворювального визначення на рівні закону. У зв'язку з цим формування законодавчої бази України у сфері захисту критичної інфраструктури оцінюється як таке, що перебуває на початковому етапі розвитку та потребує подальшого концептуального й нормативного доопрацювання [18].

На проблемних питаннях щодо організації практичної діяльності суб'єктів державної системи захисту критичної інфраструктури, у тому числі Служби безпеки України, акцентує також увагу Іванов Ю.А., зазначаючи, що в умовах українських реалій так об'єктивно склалося, що формування нормативно-правової основи функціонування національної системи захисту критичної інфраструктури відбувалося в умовах відсутності базового для цієї надзвичайно важливої сфери забезпечення національної безпеки законодавчого акту. Схвалення у грудні 2017 року Концепції створення державної системи захисту критичної інфраструктури [24], впорядкування порядку процедури віднесення об'єктів до критичної інфраструктури [25] та виокремлення специфіки визначення подібних об'єктів в окремих галузях [26], на думку Іванова Ю.А. до певного часу лише частково вирішувало проблему і не давало цілісного уявлення щодо національної моделі захисту критичної інфраструктури, у тому числі і щодо принципів її формування [12].

Іванов Ю.А. звертає увагу на динаміку постійних змін обстановки у сфері захисту критичної інфраструктури, появу нових та еволюціонування раніше існуючих загроз та ризиків, у зв'язку з чим перед органами СБ України постають нові завдання, які потребують негайного вирішення із застосуванням наявних у її арсеналі сил та засобів для забезпечення надійного захисту та стійкого функціонування критичної інфраструктури. В якості прикладу Іванов І.І. наводить внесення у грудні 2022 року суттєвих змін до переліку секторів критичної інфраструктури, зокрема, було виокремлено сектор «Національна безпека», секторальним органом до якого було визначено Службу безпеки України [11, с.19].

Водночас, Іванов Ю.А. звертає увагу на необхідність внесення відповідних змін до ряду законодавчих актів, які більш чітко регламентували б діяльність Служби безпеки України у сфері захисту критичної інфраструктури.

Зокрема, в Законі України «Про Службу безпеки України» [22] питання захисту критичної інфраструктури взагалі не відображено.

Висновки. На підставі проведеного аналізу доцільно констатувати, що Служба безпеки України є одним із ключових елементів державної системи захисту критичної інфраструктури, функціонування якої безпосередньо пов'язане із забезпеченням національної безпеки держави. Реалізуючи покладені на неї повноваження, Служба безпеки України зосереджує свою діяльність на своєчасному виявленні, попередженні та нейтралізації зовнішніх і внутрішніх загроз, здатних негативно вплинути на стабільність суспільно-політичних процесів і безперервність функціонування критично важливих об'єктів.

Особливе місце Служби безпеки України серед суб'єктів державної системи захисту критичної інфраструктури зумовлюється виконанням нею специфічних завдань контррозвідального характеру. Саме на цей орган покладено забезпечення протидії розвідувально-підривній діяльності, диверсіям і терористичним загрозам, спрямованим проти об'єктів критичної інфраструктури, що об'єктивно визначає його унікальну функціональну роль у загальній системі безпеки держави.

Актуальність зазначеної проблематики істотно зростає в умовах збройної агресії російської федерації проти України, коли об'єкти критичної інфраструктури стають пріоритетними цілями гібридного та воєнного впливу. За таких обставин питання забезпечення їх стійкості, надійності та безперервного функціонування набувають стратегічного значення. Динамічний характер загроз, їх постійна трансформація та поява нових ризиків, зокрема пов'язаних із воєнною складовою, зумовлюють необхідність перегляду та уточнення завдань, що покладаються на Службу безпеки України, з урахуванням специфіки її повноважень, інструментарію, а також застосовуваних форм і методів діяльності.

У сучасних умовах роль і місце Служби безпеки України в державній системі захисту критичної інфраструктури визначаються не лише обсягом її повноважень, а й здатністю адаптуватися до змін у безпековому середовищі, забезпечуючи ефективну реалізацію контррозвідальних, аналітичних і координаційних функцій, спрямованих на захист життєво важливих інтересів держави.

З урахуванням викладеного до кола відповідних завдань Служби безпеки України у сфері захисту критичної інфраструктури доцільно віднести здійснення розвідувально-аналітичної діяльності, спрямованої на виявлення та оцінювання загроз і ризиків для об'єктів критичної інфраструктури. Реалізація цього напрямку забезпечується доступом Служби до широкого спектра інформаційних ресурсів, що дозволяє аналізувати як зовнішні й внутрішні загрози, так і фактичний стан захищеності конкретних об'єктів, особливості їх функціонування та вразливості.

Важливим напрямом діяльності Служби безпеки України є протидія зовнішнім загрозам критичній інфраструктурі шляхом здійснення заходів, спрямованих на своєчасне виявлення та припинення протиправної діяльності осіб і організованих структур, дії яких створюють небезпеку для стабільного функціонування таких об'єктів. Окреме значення має участь Служби у забезпеченні кібербезпеки критичної інфраструктури, оскільки вона є одним із ключових суб'єктів національної системи кібербезпеки та володіє необхідними технічними можливостями і кадровим потенціалом для протидії кібершигуунству, кібератакам, кібертерористичним проявам та іншим формам деструктивного впливу у кіберпросторі.

Крім того, на Службу безпеки України покладається забезпечення належної взаємодії між суб'єктами державної системи захисту критичної інфраструктури, що передбачає координацію їх діяльності, організацію обміну інформацією та ініціювання проведення спільних заходів, спрямованих на досягнення комплексного захисту критично важливих об'єктів. Ефективна реалізація зазначених завдань об'єктивно потребує системного та комплексного підходу до нормативного визначення компетенції Служби безпеки України у сфері захисту критичної інфраструктури, з урахуванням сучасних безпекових викликів і реформаційних процесів, пов'язаних із визначенням її місця та ролі у структурі органів державної влади України в перспективі.

Список використаних джерел:

1. Бірюков Д.С., Кондратов С.І. Захист критичної інфраструктури: проблеми та перспективи впровадження в Україні : аналітична доповідь. Київ : НІСД. 2012. 96 с.
2. Бобро Д.П. Методологія оцінки рівня критичності об'єкта критичної інфраструктури. *Стратегічні пріоритети*. 2016. Вип. 3. С. 77–85.
3. Горбулін В.П., Литвиненко О.В. Національна безпека: український вимір. К. : Інтертехнологія, 2008. 104 с.
4. Єрменчук О.П. Основні підходи до організації захисту критичної інфраструктури в країнах Європи: досвід для України : монографія. Дніпропетровський держ. ун-т внутр. справ, 2018. 180 с.
5. Мельник Д.С. Побудова моделі загроз національній критичній інфраструктурі України як основа забезпечення її безпеки та стійкості. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2024. № 1. С. 237–250.
6. Резнікова О.О. Національна стійкість в умовах мінливого безпекового середовища : монографія. Київ : НІСД, 2022. 456 с.
7. Кондратов С.І., Суходоля О.М. Державна система захисту критичної інфраструктури в системі забезпечення національної безпеки : аналіт. доп. /за ред. О.М. Суходолі. Київ : НІСД, 2020. 28 с.
8. Теленик С.С. Державна система захисту критичної інфраструктури України: концептуальні засади адміністративно-правового регулювання. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 602 с.
9. Теленик С.С. Адміністративно-правове регулювання державної системи захисту критичної інфраструктури України : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. Запоріжжя, 2021. 467 с.
10. Теленик С.С. Адміністративно-правове регулювання державної системи захисту критичної інфраструктури України : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07 ; Запоріж. нац. ун-т. Запоріжжя, 2021. 37 с.
11. Іванов Ю.А. Актуальні питання розбудови в Україні національної системи захисту критичної інфраструктури крізь призму реалій воєнного стану. *Збірник наукових праць*. 2023. № 86. С. 16–23.
12. Іванов Ю.А. Правове регулювання та організація оперативно-розшукової і контррозвідувальної діяльності. *Науковий вісник*. 2023. № 87. С. 88-105.
13. Іванов Ю.А. Національна система захисту критичної інфраструктури України та контррозвідувальна компонента у її складі. *Науковий вісник*. 2024. № 89. С. 139–147.

14. Каглинський О.С. Правові засади діяльності Служби безпеки України як суб'єкта сфери безпеки і оборони. *Нове українське право*. 2022. № 3. С. 68–74.
15. Карпенко М.М. Адміністративно-правовий статус органів Служби безпеки України. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2014. № 4. С. 137–148.
16. Організаційні та правові аспекти забезпечення безпеки і стійкості критичної інфраструктури України : аналіт. доп. / Бобро Д.Г., Іванюта С.П., Кондратов С.І., Суходоля О.М. / за заг. ред. О.М. Суходолі. Київ : НІСД, 2019. 224 с.
17. Меленті Є.О. Особливості взаємодії Служби безпеки України зі складовими сил безпеки і оборони у сфері захисту критичної інфраструктури. *Науковий вісник*. 2023. № 88. С. 93–103.
18. Осипчук І.І. Адміністративно-правові заходи діяльності Служби безпеки України як суб'єкта забезпечення критичної інфраструктури : автореф. дис. ...канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ. 2021. 20 с.
19. Степановський В.С. Діяльність Служби безпеки України як суб'єкта забезпечення національної безпеки в умовах воєнного стану. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 7. С. 298–302.
20. Теленик С.С. Служба безпеки України як суб'єкт державної системи захисту критичної інфраструктури. *Право України*. 2019. № 3. С. 260-286.
21. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018р. № 2469-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2018. № 31. Ст. 241.
22. Про Службу безпеки України : Закон України від 25.03.1992р. № 2229-XII. *Відомості Верховної Ради*. 1992. № 27.
23. Про критичну інфраструктуру : Закон України від 16.11.2021р. № 1882-IX. *Голос України*. 2021. № 236.
24. Про схвалення Концепції створення державної системи захисту критичної інфраструктури : розпорядження Кабінету Міністрів України від 06.12.2017р. № 1009-р. *Офіційний вісник України*. 2018. № 7.
25. Деякі питання об'єктів критичної інфраструктури : постанова Кабінету Міністрів України від 09.10.2020р. № 1109. *Офіційний вісник України*. 2020. № 93.
26. Про затвердження Положення про визначення об'єктів критичної інфраструктури в банківській системі України : постанова Правління Національного банку України від 30.11.2020 р. № 151. *Офіційний вісник України*. 2020. № 101.

Дата першого надходження рукопису до видання: 19.08.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 10.09.2025

Дата публікації: 25.09.2025